

15.3.2023

Hallitusneuvos Merituuli Mähkä STM
Erityisasiantuntija Anna Sandberg STM
lausuntopalvelu.fi

Viite: VN/758/2023

Tehy kiittää mahdollisuudesta lausua asetusmuutoksesta. Lausunto on valmisteltu yhdessä Tehyn terveydenhoitajajaoston kanssa.

Kommenttinne valtioneuvoston asetukseen raskauden keskeyttämisestä annetun asetuksen muuttamisesta

VNA asetusmuistio raskauden keskeytys, sivu 3: ”Aetusmuutosten merkittävin itsenäinen vaikutus johtuu 7 §:n ehdotetuista muutoksista, joiden myötä raskauden keskeytyksen yhteydessä annettavan selvityksen ja ehkäisyneuvonnan antajan ei tarvitsisi olla välttämättä lääkäri, vaan selvityksen ja neuvonnan voisi antaa myös muu laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö, jolla on tehtävään riittävä osaaminen. Muutoksella tuetaan terveydenhuollon tarkoituksenmukaista työnjakoa, kun esimerkiksi sairaanhoitaja voi hoitaa näitä tehtäviä. Toisaalta tiedossa ei ole, missä määrin terveydenhuollossa tällä hetkellä noudatetaan asetuksen sääntelyä siitä, kuka selvityksen ja ehkäisyneuvonnan voi antaa, ja toisaalta toteutuuko sääntely ehkäisyneuvonnan antamisesta keskeytyksen yhteydessä.”

Ehkäisyneuvonta on integroitava suunnitelmallisesti osaksi raskauden keskeytyksen hoitopolkua. Hyvinvointialueet voivat autonomisesti päättää, missä palveluketjun vaiheessa ehkäisyneuvonnalle on parhaimmat edellytykset toteutua.

Tällä hetkellä käytännöt ovat varsin kirjavia. Joillain paikkakunnilla ehkäisyneuvonta on hyvin integroitu osaksi palveluketjuja, mutta toisaalla sitä ei ole tarjolla juuri lainkaan. Ehkäisyneuvontaa annetaan tällä hetkellä pääsääntöisesti ennaltaehkäisevän terveydenhuollon palveluissa, kuten äitiys-, ehkäisy-, ja perhesuunnitteluneuvolassa ja koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa terveydenhoitajien toimesta osana muuta terveystasvatusta ja terveysneuvontaa.

Hyviä käytänteitä perusterveydenhuollon puolella tapahtuvasta raskauden keskeytykseen liittyvästä ehkäisyneuvonnasta löytyy mm. Porista, Raumalta ja Torniossa. Siellä raskaudenkeskeytystä hakevat tulevat asiakkuuteen keskitetysti ehkäisyneuvolan kautta, missä asiakas tapaa ensin terveydenhoitajan / kättilön ja sitten ehkäisyneuvolan lääkärin. Terveydenhoitaja / kättilö tilaa naistentautien poliklinikalle keskeytyksen 1-vaiheen ajat, keskustelee tilanteesta, tulevasta ehkäisystä ja varaa ajan raskauden keskeytyksen jälkitarkastukseen terveydenhoitajan vastaanotolle.

Naistentautien poliklinikalla raskauden keskeyttämisessä on keskitytty lääketieteelliseen toimenpiteeseen (lääkkeellinen / kirurginen), jonka avustamisessa hoitohenkilöstöllä on ollut sairaanhoidollinen rooli. Työtehtävät ovat olleet teknisluonteista toimenpiteen ja lääkehoidon ohjaamista ja avustamista. Tehtävään ei juurikaan ole allokoitu työaika ehkäisyneuvonnalle.

15.3.2023

Ehkäisyneuvonnan antaminen raskauden keskeytyksen yhteydessä myös erikoissairaanhoidossa on mahdollista ja varsin suotavaa. Lääkärin ohella kättilö, terveydenhoitaja tai sairaanhoitaja soveltuu erinomaisesti ehkäisyneuvonnan antajaksi naistentautien poliklinikalla.

On tärkeää huolehtia siitä, että ehkäisyneuvontaa antavalla on tehtävään riittävä perus- tai täydennyskoulutuksen tuottama osaaminen ja valmiudet tehdä ehkäisyneuvontaa osana työtään. Lisä- ja täydennyskoulutuksella (esim. seksuaalineuvoja 30 op) varmistetaan henkilöstön osaaminen riittävälle tasolle. Ehkäisyneuvontaan ja muuhun informatiiviseen ohjaukseen on allokoitava riittävästi työaika, jotta toiminnalle asetetut vaikuttavuushyödyt saavutetaan. Lisäksi konsultaatiokäytänteiden ja jatkohoito-ohjauksen tulee olla kunnossa.

Täydennyskoulutuksen ja uusien työtehtävien on aina näyttävä palkassa sitä korottavasti.

Kommenttinne sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetukseen raskauden keskeyttämisestä ja sterilisoinnista koskevista lomakkeista annetun asetuksen muuttamisesta

Uudistuvan lain mukaiset korjaukset asetukseen ja vähimmäistason korjaukset lomakkeisiin on hyvin perusteltu muistio-osassa.

Merkittävät muutokset edellyttäisivät muutoksia THL:n koodistopalveluun ja potilastietojärjestelmiin, joiden tekemiseen ei ole aikaa aborttilain muutosten astuessa voimaan 1.9.2023 ja sterilisoinnislain muutosten astuessa voimaan keväällä 2023.

Mikäli eduskunta myöhemmin lausumansa mukaisesti edellyttää, että valtioneuvosto käynnistää välittömän valmistelun raskauden keskeyttämisestä annetun alin laajemmasta kokonaisuudistuksesta, sen osana tulee tarkastella raskauden keskeytyksessä käytettävien lomakkeiden ja laajemmin keskeytykseen liittyvän hallintomenettelyn uudistamistarpeita.

Kommenttinne lomakkeiden muuttamisesta johtuvista seurauksista potilastietojärjestelmiin (erityisesti potilastietojärjestelmien toimittajat)

Ei kommentteja.

Helsinki 15.3.2023

Millariikka Rytönen
puheenjohtaja
Tehy ry

Lisätietoja: terveystieteiden asiantuntija Anne Lindgren p. 0954227207, anne.lindgren@tehy.fi